

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/80/2023
Identifikačné číslo spisu:	1317204931
Dátum vydania rozhodnutia:	28.08.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Mária Trubanová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:1317204931.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ S. H., narodeného A., X., 2/ J. L., narodenej I., Y., obaja zast. advokátom JUDr. Jozefom Pojdákom, Nová Dedinka, Sv. Cyrila a Metoda 12, proti žalovaným 1/ Y. L., nezistený vlastník, bytom neuvedené, 2/ E. L., nezistený vlastník, bytom neuvedené, 3/ E. L., nezistený vlastník, bytom neuvedené, 4/ C. L., nezistený vlastník, bytom neuvedené, žalovaní 1/ až 4/ zast. Slovenským pozemkovým fondom, Bratislava, Búdkova 36, IČO: 17 335 345, 5/ C. Y., narodenej I., X., zast. Cívik Legal s. r. o., Bratislava, Seberíniho 6C a jej nástupníčke A. R., narodenej I., Y., o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, pôvodne vedenom na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 44C/50/2017, o dovolaní žalobcov 1/ a 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 22. novembra 2022 sp. zn. 14Co/45/2020, takto

rozhodol:

P r i p ú ť a, aby do konania na miesto žalovanej 5/ C. Y., narodenej I., X., vstúpila do konania A. R., narodená I., Y..

Dovolanie o d m i e t a .

Žalovaným 1/ až 4/ nárok na náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Žalovaná 5/ má voči žalobcom 1/ a 2/ nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava III (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 5. júna 2019 č. k. 44C/50/2017-247 žalobu zamietol (I. výrok); žalovaným 1/, 2/, 3/ a 4/ náhradu trov konania nepriznal (II. výrok); žalovanej 5/ priznal náhradu trov konania proti žalobcom v rozsahu 100 %, ktoré sú žalobcovia povinní zaplatiť do pätnástich dní od právoplatnosti rozhodnutia vyššieho súdneho úradníka o výške náhrady trov konania (III. výrok); intervenientovi náhradu trov konania nepriznal (IV. výrok); zrušil neodkladné opatrenie nariadené uznesením z 11. apríla 2017 č. k. 44C/50/2017-30, právoplatné dňa 10. mája 2017 (V. výrok); zrušil neodkladné opatrenie nariadené uznesením z 25. septembra 2017 č. k. 44C/50/2017-72, právoplatné dňa 19. októbra 2017 (VI. výrok).

1.1. Súd prvej inštancie právne vec posúdil podľa § 124, § 126 ods. 1, § 132 ods. 1, § 133 Občianskeho zákonníka, podľa § 1 ods. 1 a 2 nar. SNR č. 104/1946 Sb. o vydávaní výmerov o vlastníctve pôdy, pridelenej podľa nariadenia č. 104/1945 Sb. n. SNR v znení nariadenia č. 63/1946 Sb. nar. SNR.

1.2. V odôvodnení napadnutého rozsudku súd prvej inštancie poukázal na to, že žalobcovia žiadali, aby súd určil, že vlastníkom nehnuteľností - pozemkov parcely registra „E“, parcelné číslo 162 o výmere 8573 m², druh pozemku orná pôda, parcelné číslo 163, o výmere 14972 m², druh pozemku orná pôda, zapísané na liste vlastníctve č. XXXX, ktorý je evidovaný Okresným úradom R. - katastrálny odbor, okres R., obec X., katastrálne územie X., je v podiele 1/1 k celku R. H., nar. I., zomr. dňa I.. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že naliehavý právny záujem na žalobcami požadovanom určení je daný, keď žalobcovia tvrdia, že ich právny predchodca bol vlastníkom predmetných nehnuteľností, pričom zápis v katastri nehnuteľností svedčí žalovaným, pričom bez požadovaného určenia sa neodstráni neistota v právnom postavení strán sporu.

1.3. Z vykonaného dokazovania súd prvej inštancie ustálil, že rozhodnutiami Konfiškačnej komisie Okresného národného výboru v D. došlo ku konfiškácii majetku ako verejnoprávneho opatrenia, na základe ktorého štát originálnym spôsobom nadobudol vlastníctvo k majetku osôb postihnutých konfiškáciou, v tomto prípade k poľnohospodárskym nehnuteľnostiam právneho predchodcu žalobcov. Konfiškácia nehnuteľností na meno R. H., kat. úz. G. bola zapísaná do pozemkovoknižnej vložky č. 281 pre kat. úz. X., Čd. XXX/XX na základe rozhodnutia Povereníctva pôdohospodárstva a pozemkovej reformy č. 423/48 podľa nariadenia č. 104/1945 Sb. n. SNR a adresovaná Okresnému súdu v Galante. Predmetné poľnohospodárske nehnuteľnosti boli počnúc rokom 1945 pridelené Povereníctvom pôdohospodárstva a pozemkovej reformy v Bratislave podľa nariadenia SNR č. 104/1945 Sb. a č. 104/1946 Sb. n. SNR výmermi o vlastníctve pôdy. Túto skutočnosť mal súd prvej inštancie preukázanú Výmerom o vlastníctve pôdy vydaného Povereníctvom pôdohospodárstva a pozemkovej reformy v Bratislave podľa § 1 ods. 1 nariadenia č. 104/1946 Sb. nar. SNR o vlastníctve pôdy pridelenej podľa nariadenia č. 104/1945 Sb. nar. SNR v znení nariadenia č. 64/1946 Sb. nar. SNR o konfiškovaní a urýchlennom rozdelení pôdohospodárskeho majetku Nemcov, Maďarov, ako aj zradcov a nepriateľov slovenského národa z 10. apríla 1948 č. 18715/48 - II/B, ktoré vydalo Povereníctvo pôdohospodárstva a pozemkovej reformy a Výmerom o vlastníctve pôdy vydaného Povereníctvom pôdohospodárstva a pozemkovej reformy v Bratislave podľa § 1 ods. 1 nariadenia č. 104/1946 Sb. nar. SNR o vlastníctve pôdy pridelenej podľa nariadenia č. 104/1945 Sb. nar. SNR v znení nariadenia č. 64/1946 Sb. nar. SNR o konfiškovaní a urýchlennom rozdelení pôdohospodárskeho majetku Nemcov, Maďarov, ako aj zradcov a nepriateľov slovenského národa z 24. apríla 1948 č. 1804/48. Súd prvej inštancie mal za to, že predmetné rozhodnutia majú charakter verejnej listiny, keď obsahujú konkrétne vymedzený prídely a prídeltcov s tým, že výška prídeltovej ceny bude určená v prídeltovej listine. Výmer bol vydaný oprávneným orgánom, v medziach jeho právomoci, bol datovaný a podpísaný, opatrený okrúhlou pečiatkou.

1.4. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že predmetnými výmermi o vlastníctve pôdy došlo k riadnemu nadobudnutiu vlastníctva k predmetnej nehnuteľnosti žalovanými 1/ až 4/, následne na základe osvedčení o dedičstve nadobudla žalovaná 5/ vlastníctvo k pozemku parcela registra „E“ č. 163/1 - orná pôda o výmere 7601 m² (LV č. XXXXk, katastrálne územie X.). Pokiaľ žalobcovia poukazovali na skutočnosť, že žalovaný 1/ sa prídely vzdal, resp. že ho neakceptoval a žiadal ho prideliť inému uchádzačovi, čo je uvedené v predložených zápisniciach z 28. apríla 1948 a 15. apríla 1948, tieto úkony sú irelevantné vzhľadom na ustálenú judikatúru, keď právomoc zrušiť prídely patrila Povereníctvu SNR pre pôdohospodárstvo a pozemkovú reformu. Žalobcovia v konaní nepreukázali, že by došlo k zrušeniu prídely relevantným spôsobom. Ak by aj prídely bol riadne zrušený, vlastníctvo by nadobudol československý štát, nakoľko išlo o konfiškáciu, a nie právny predchodca žalobcov. Z uvedených dôvodov súd prvej inštancie žalobu žalobcov o určenie vlastníctva zamietol.

1.5. O nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku zák. č. 160/2015 Z. z. v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“).

1.6. Zároveň súd prvej inštancie s poukazom na ustanovenie § 355 ods. 1 CSP neodkladné opatrenia nariadené v tomto konaní zrušil (V. a VI. výrok rozsudku).

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj ako „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) na odvolanie žalobcov 1/ a 2/ rozsudkom z 22. novembra 2022 č. k. 14Co/45/2020-326 rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny (§ 387 ods. 1 a 2 CSP) vo výroku, ktorým súd žalobu zamietol a v súvisiacom výroku o trovách konania potvrdil a žalovaným 1/ až 5/ a intervenientovi priznal proti žalobcom nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

2.1. Odvolací súd odvolacie námietky žalobcov smerujúce k správnosti ustálenia skutkového stavu veci považoval za celkom neopodstatnené, nakoľko samotná skutočnosť, že žalobcovia nie sú spokojní so skutkovými závermi súdu prvej inštancie a s výsledkami vykonaného dokazovania nemá za následok nesprávnosť prijatých skutkových zistení, ktoré odvolací súd považoval za celkom správne a majúce v celom rozsahu oporu vo vykonanom dokazovaní. Pokiaľ žalobcovia tvrdili, že nejde o totožné pozemky a rovnako namietali totožnosť právneho predchodcu žalobcov s osobou uvedenou v dotknutých výmeroch o vlastníctve pôdy, boli povinní túto skutočnosť preukázať. Žalobcovia však nepodložili žiadnymi dôkazmi, že by v danom katastrálnom území existovali iné pozemky s rovnakými parcelnými číslami a rovnako nepreukázali, že by vo výmeroch bola uvedená iná osoba, ktorá nebola totožná s ich právnym predchodcom. Samotní žalobcovia uviedli, že sa na rôznych orgánoch, úradoch a inštitúciách snažili získať historické dokumenty (napr. mapy, na ktorých by boli zaznamenané katastrálne územia obcí aktuálne v roku 1948), avšak bezúspešne. Uvedené platí aj vo vzťahu k tvrdeniam žalobcov, ktorými spochybňujú totožnosť ich právneho predchodcu a totožnosť osoby uvedenej vo výmeroch. Na preukázanie svojich tvrdení však nepredložili ani jeden dôkaz (a ani nenavrhli jeho vykonanie) a tieto tvrdenia ostali len v rovine teoretických, ničím nepodložených, špekulácií.

2.2. Súd prvej inštancie mal správne preukázané, že právny predchodca žalobcov R. (R.) H., nar. v roku XXXX ako osoba H. národnosti bol v súlade s vtedy platnými predpismi presídlený do H. a všetky nehnuteľnosti zapísané na jeho meno v celosti boli konfiškované. Vlastnícke právo právneho predchodcu žalobcov ako prestáhovanej osoby k jemu prináležiacim nehnuteľnostiam prešlo na štát ich doterajšieho bydliska (Československo). Teda po tomto období právny predchodca žalobcov nikdy nemohol byť zapísaný ako vlastník predmetných nehnuteľností a za tohto stavu je bez právneho významu, že právny predchodca žalobcov bol zapísaný ako vlastník pozemkov parcelné číslo 162, 163, 591, 592 a 593 v PK vložke č. 281 pre obec X. na základe darovacej zmluvy z 8. júla 1933, nakoľko až následne po tomto dátume - ku dňu 1. marca 1945 v súlade s vtedy platnými právnymi predpismi, došlo na základe rozhodnutia konfiškačnej komisie ku konfiškácii poľnohospodárskeho majetku v rozsahu nariadenia č. 104/1945 Sb. n. SNR, ktorý patril R. H., nar. XXXX, a to bez ohľadu na to, v ktorom katastrálnom území, či v ktorej obci na celom území Slovenska, sa tento majetok nachádza.

2.3. Vzhľadom na uvedené súd prvej inštancie dospel k správne mu záveru, že k zániku vlastníckeho práva R. H., nar. XXXX k sporným nehnuteľnostiam, a k ich prechodu na štát, došlo na základe a v medziach v rozhodnom čase účinných zákonov, pričom konfiškačná komisia, ako na to oprávnený orgán, rozhodla o splnení podmienok konfiškácie v medziach svojej právomoci s konečnou platnosťou. Súčasne je potrebné konštatovať, že v konaní o určovacej žalobe nie je prípustné preskúmavať hmotnoprávne podmienky konštitutívneho rozhodnutia správneho orgánu alebo konanie, ktoré tomuto konaniu predchádzalo, pretože by išlo o neoprávnený zásah do právomoci správnych orgánov a správnych súdov.

2.4. Ak je určovacou žalobou napádaná (spochybňovaná) konfiškácia majetku (jej proces, účinky, zákonnosť), dôkazné bremeno v takomto konaní zaťažuje vlastníka konfiškovaného majetku, ktorý konfiškáciu spochybňuje, aby preukázal, že nie sú u neho dané zákonné podmienky pre konfiškáciu majetku. Žalobcovia však neunesli ani bremeno skutkových tvrdení a ani s tým súvisiace dôkazné bremeno. Skutkové a právne závery súdu prvej inštancie týkajúce sa konfiškácie majetku, ktorý je predmetom tohto sporu, sú preto správne.

2.5. Pokiaľ ide o ďalšie odvolacie námietky žalobcov, týkajúce sa platnosti jednotlivých výmerov, v tejto súvislosti odvolací súd poukazuje aj na viaceré rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (sp. zn. 3Cdo/12/2004, 5Cdo/157/2007, 4Cdo/48/2008, R 44/2005, 1MCdo/8/2009), ktorý uviedol, že výmer o vlastníctve pôdy možno považovať za právne perfektný vtedy, ak spĺňa náležitosti. Predmetné výmery, a to Výmer o vlastníctve pôdy č. 18715/48 - II/B z 10. apríla 1984 a Výmer o vlastníctve pôdy č. 1804/48 z 24. apríla 1948, boli vydané Povereníctvom pôdohospodárstva a pozemkovej reformy v Bratislave, teda orgánom podľa § 1 ods. 1 nariadenia k tomu kompetentným, pričom obsahuje potrebné náležitosti, preto ide nepochybne o prídelovú listinu, ktorá má povahu verejnej listiny spôsobilé preukázať vlastnícke právo prídelcov k nehnuteľnostiam tam označeným, a teda ani v tomto smere odvolacie námietky žalobcov nie sú dôvodné.

2.6. Pokiaľ ide o tvrdenie žalobcov, že došlo k zásahu do vlastníckeho práva ich právneho predchodcu (poručiťľa), nakoľko bez zrejmeého dôvodu nastala v priebehu pár dní neodôvodnená a právne nepodložená zmena vlastníckeho práva, ako aj rozdelenie pôvodných pozemkov poručiťľa na viaceré iné pozemky, a to na úkor poručiťľa, aj táto argumentácia žalobcov je nedôvodná, keďže v konaní bolo preukázané, že právnenému predchodcovi žalobcov boli predmetné nehnuteľnosti skonfiškované, a preto udalosti, zápisy a ďalší právny osud predmetných nehnuteľností nie je významný z hľadiska dôvodnosti podanej žaloby, keď je nesporné, že právny predchodca žalobcov vlastníctvo ešte za života stratil, a preto predmetné nehnuteľnosti nemohli byť predmetom dedenia. Ani v tomto smere preto argumentácia žalobcov v odvolaní nemôže obstáť.

2.7. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podali žalobcovia 1/ a 2/ (ďalej aj ako „dovolatelia“ alebo „žalobcovia“) dovolanie, ktorého prípustnosť odôvodnili poukazom na § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) CSP a odklon od rozhodnutia NS SR sp. zn. 5Cdo/110/2000 a ÚS SR sp. zn. III. ÚS 63/09.

3.1. Dovolatelia uviedli, že strany sporu majú povinnosť označiť dôkazy na podporu svojich tvrdení. Žalobcovia si túto svoju povinnosť splnili a predložili súdu dôkazy, ktoré jednoznačne preukazujú ich tvrdenia. Napriek tomu v ods. 26. odôvodnenia napadnutého rozhodnutia odvolací súd uvádza, že odvolacie námietky žalobcov považuje za neopodstatnené.

3.2. Podľa dovolateľov právny predchodca žalobcov 1/ a 2/, R. H., nar. I., zomr. I. (ďalej len „poručiťľ“ alebo „právny predchodca žalobcov“) bol výlučný vlastník sporných pozemkov v podiele 1/1, a v pozemkovej knihe nebolo zaznamenané, že by tieto pozemky boli rozdelené na nové parcely, ani že by ich existencia bola zaznamenávaná v inej pozemkovoknižnej vložke, ani že by tieto pozemky patrili do podielového/bezpodielového spoluvlastníctva poručiťľa a tretej osoby (L. Y.). Pokiaľ by niektorá z týchto skutočností bola pravdivá, tak by o tom existovali záznamy v pozemkovej knihe, čo by vylučovalo zápis poručiťľa ako vlastníka predmetných pozemkov do katastra nehnuteľností po vykonaní ROEP. Zároveň, pokiaľ by bola v čase vykonávania ROEP známa skutočnosť, že by majetok poručiťľa bol konfiškát, a teda nešlo by o „bežný“ právny režim pozemkov, nebolo by možné, aby bol napriek takejto skutočnosti poručiťľ zapísaný ako vlastník predmetných pozemkov práve z dôvodu, že konfiškát pripadol do vlastníctva štátu. Dovolatelia sú toho názoru, že nie je možné preukázať neexistenciu uvedeného stavu inak, ako predložením pozemkovoknižnej vložky, z ktorej vyplývajú žalobcami tvrdené skutočnosti, čo žalobcovia splnili.

3.3. Odvolací súd v ods. 26. odôvodnenia napadnutého rozhodnutia uvádza, že „pokiaľ žalobcovia tvrdili, že nejde o totožné pozemky a rovnako namietali totožnosť právneho predchodcu žalobcov s osobou uvedenou v dotknutých výmeroch o vlastníctve pôdy, boli povinní túto skutočnosť preukázať.“ Dovolatelia majú za to, že uvedenú skutočnosť žalobcovia preukázali. Ako vyplýva z doložených listinných dôkazov, poručiťľ bol výlučným vlastníkom pozemkov parc. č. 162 a č. 163, katastrálne územie X. - naproti tomu, predmetom prídelu boli pozemky parc. č. 162/1, 162/2, 163/2 a 163/1, ktoré mali byť v podielovom spoluvlastníctve dvoch osôb. Existencia alebo vznik takýchto pozemkov z

pozemkov vo vlastníctve poručiťa nie je nikde zaznamenaná a žiadnym spôsobom nebola preukázaná totožnosť ani pridelovaných pozemkov a ani pôvodných vlastníkov s poručiťom a jeho pozemkami. Naopak, žalobcovia preukázali totožnosť poručiťa ako svojho právneho predchodcu a existenciu jeho vlastníckych práv, ktoré boli potvrdené aj vykonanou ROEP.

3.4. Ďalej odvolací súd v ods. 26. odôvodnenia napadnutého rozhodnutia uvádza, že „samotní žalobcovia uviedli, že sa na rôznych orgánoch, úradoch a inštitúciách snažili získať historické dokumenty (napr. mapy, na ktorých by boli zaznamenané katastrálne územia obcí aktuálne v roku 1948), avšak bezúspešne.“ Nemôže byť na škodu žalobcov, že neexistujú relevantné záznamy máp katastrálnych území z daného obdobia, nakoľko nebolo povinnosťou žalobcov, ani ich právnych predchodcov, takéto záznamy viesť, evidovať, ani uchovávať, ale naopak, šlo o kompetencie štátnych orgánov, resp. úradov. Existencia takéhoto dôkazu by rozhodne podporila argumentáciu žalobcov, avšak nestojí a nepadá na nej unesenie dôkazného bremena žalobcov.

3.5. Dovolatelia poukázali, že nemožno stotožniť osobu uvedenú v rozhodnutí konfiškačnej komisie v sídle ONV v D., ktorá vydala rozhodnutie č. 36/21/1946 z 27. novembra 1946, s osobou právneho predchodcu žalobcov, táto osoba nie je v samotnom rozhodnutí jednoznačne identifikovaná a zo žiadnych ďalších údajov nemožno jednoznačne určiť, že tieto osoby sú totožné. Tu ide o podstatné pochybenie nielen súdu prvej inštancie, ale aj odvolacieho súdu v tom, že bez ďalšieho prijal za vlastný názor žalovaných a osobu uvedenú v rozhodnutí stotožnil s právnym predchodcom žalobcov.

3.6. Podstatný dôvod, o ktorý odvolací súd, ako aj súd prvej inštancie opreli svoje rozhodnutia bolo, že vlastníkom skonfiškovaných nehnuteľností sa stal štát - Československo, ktorý následne rozdeľoval skonfiškované nehnuteľnosti ako prídely iným osobám. Dovolatelia v tej spojitosti poukázali na skutočnosť, že k prechodu vlastníckeho práva z právneho predchodcu žalobcov na štát, a teda ani následne na prídelcov (žalovaných 1/ - 4/) nedošlo, nakoľko označené rozhodnutie konfiškačnej komisie sa netýkalo právneho predchodcu žalobcov.

3.7. Žalovaní nepreukázali existenciu konfiškačného rozhodnutia, ktoré by bolo právoplatné a vykonateľné, a u ktorého by bola splnená podmienka doručenia rozhodnutia osobe, ktorej sa konfiškovanie majetku týka. Dovolatelia poukázali na skutočnosť, že z rozhodnutia NS SR sp. zn. 5Cdo/110/2000 jednoznačne vyplýva, že konfiškácia nenastáva automaticky zo zákona a je potrebné o nej vydať rozhodnutie. Pokiaľ by skutočne existovalo rozhodnutie týkajúce sa konfiškovania majetku právneho predchodcu žalobcov, takéto rozhodnutie by bolo zohľadnené pri tvorbe ROEP v roku 2012. Nemožno identifikovať spojenie medzi záznamom v pozemkovoknižnej vložke č. 281 a rozhodnutím konfiškačnej komisie ONV v D.. 36/21/1945 z 27. novembra 1946, preto majetok právneho predchodcu žalobcov nebol postihnutý konfiškáciou a závery súdu prvej inštancie, ani odvolacieho súdu ohľadom uvedeného preto nemožno považovať za správne.

3.8. Dovolatelia zdôrazňujú, že osoba poručiťa nie je a ani nemôže byť stotožnená s osobou uvedenou na konfiškačnom rozhodnutí a ani na výmeroch o vlastníctve pôdy, pozemky uvedené na výmeroch o vlastníctve pôdy nemožno stotožniť s pozemkami, ktoré boli vo vlastníctve poručiťa. Poručiť bol výlučným vlastníkom pozemkov parc. č. 162 a č. 163; vzhľadom na rozdielnosť subjektov bývalých vlastníkov uvedených vo výmeroch o vlastníctve pôdy, nie je možné stotožniť ani pozemky rozdielných subjektov s pozemkami poručiťa. K vzniku pozemkov uvedených vo výmeroch došlo až na základe geometrického plánu z roku 2017 v rámci konania o obnove evidencie niektorých pozemkov a právnych vzťahov k nim, bol riadne zistený skutočný stav v súlade s príslušnými záznamami, listinami a v súlade s príslušnou legislatívou, na základe čoho došlo k schváleniu ROEP v roku 2012.

3.9. Odvolací súd na základe vykonaných dôkazov vec nesprávne právne posúdil. V tomto prípade nesprávne právne posúdenie spočíva v tom, že zo správnych skutkových záverov bol vyvodený nesprávny právny záver, a to ohľadom existencie konfiškačného rozhodnutia viažuceho sa s osobou právneho predchodcu žalobcov a s tým súvisiaceho prechodu vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam

právneho predchodcu žalobcov na štát.

3.10. Po doručení rozhodnutia odvolacieho súdu stranám sporu bola daná na vedomie táto skutočnosť aj Okresnému úradu R. - katastrálny odbor, ktorý takmer okamžite vykonal zmenu vlastníka nehnuteľností zapísaných na liste vlastníctva č. XXXX v okrese: R., obci: X., katastrálne územie: X.. Vlastníkom predmetných nehnuteľností nie je naďalej žalovaná 5/, ale intervenient, a to na základe Kúpnej zmluvy zaevidovanej pod Y., ktorej vklad bol povolený dňa 27. decembra 2022. Poukazujúc na § 80 CSP žalobcovia navrhli, aby súd pripustil zmenu sporovej strany žalovanej 5/ tak, že vystúpi z konania aktuálny žalovaný 5/ a na miesto neho vstúpi do konania ako žalovaný súčasný vlastníkom predmetných nehnuteľností: A. R., nar. I., trvalo bytom: F..

3.11. Dovolatelia navrhli, aby dovolací súd zrušil rozsudok krajského súdu a vec vrátil na ďalšie konanie súdu nižšej inštancie alebo zmenil rozsudok krajského súdu tak, že určí, že vlastníkom nehnuteľností, pozemkov parcely registra „E“: parcelné číslo 162 a parcelné číslo 163, zapísaných na LV č. XXXX, ktorý je evidovaný Okresným úradom R. - katastrálny odbor, okres: R., obec: X., katastrálne územie: X. je v podiele 1/1 k celku R. H., nar. I., zomr. I., a zároveň žalobcom prizná v plnom rozsahu nárok na náhradu trov konania pred súdom prvej inštancie, pred odvolacím súdom, ako aj trovy konania pre dovolacím súdom.

4. Žalovaná 5/ vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že dovolanie žalobcov nie je dôvodné, preto navrhla, aby dovolací súd dovolanie odmietol a priznal jej náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100 %.

5. Žalovaní 1/ až 4/ sa k dovolaniu nevyjadřili.

6. Intervenientka v o vyjadrení k dovolaniu uviedla, že dovolanie považuje za neopodstatnené a nedôvodné, ničím nepodložené, preto navrhla, aby dovolací súd dovolanie odmietol.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) sa vzhľadom na uvedené v bode 3.10. tohto rozhodnutia najskôr zaoberal návrhom žalobcov, pričom jeho preskúmaním vrátane príloh (výpisu z listu vlastníctva č. XXX) predložených A. R., narodenou I., Y. zistil, že na základe kúpnej zmluvy z 23. marca 2017 (č. l. 64 a nasl. spisu) zaevidovanej pod Y., ktorej vklad do katastra nehnuteľností bol povolený dňa 27. decembra 2022, pôvodne žalovaná 5/ C. Y., narodená I., X. previedla nehnuteľnosť na A. R., narodenú I., Y..

7.1. Na konanie na dovolacom súde sa primerane použijú ustanovenia o konaní pred súdom prvej inštancie, ak tento zákon neustanovuje inak (§ 438 ods. 1 CSP). Na dovolacie konanie sa nepoužijú ustanovenia o pristúpení subjektov, o zmene a späťvzťatí žaloby a o vzájomnej žalobe (§ 438 ods. 2 CSP).

7.2. Ak po začatí konania nastala právna skutočnosť, s ktorou sa spája prevod alebo prechod práv alebo povinností, o ktorých sa koná, môže žalobca navrhnúť, aby do konania na jeho miesto alebo na miesto žalovaneho vstúpil ten, na koho boli tieto práva alebo povinnosti prevedené alebo na koho prešli (§ 80 ods. 1 CSP). Súd vyhovie návrhu podľa odseku 1, ak sa preukáže, že po začatí konania došlo k prevodu alebo prechodu práva alebo povinnosti, a ak s tým súhlasí ten, kto má vstúpiť na miesto žalobcu. Právne účinky spojené s podaním žaloby zostávajú zachované (§ 80 ods. 2 CSP). Ten, kto vstupuje do konania, prijíma stav konania ku dňu jeho vstupu (§ 80 ods. 3 CSP).

7.3. Ustanovenia § 79 a § 80 CSP sú spoločne označené ako „Pristúpenie a zmena subjektov“; § 79 CSP je označený ako „Pristúpenie“, § 80 CSP je označený ako „Zmena“. Ustanovenie § 80 CSP, ktoré sa týka zmeny subjektov, nie je v § 438 ods. 2 CSP uvedené medzi ustanoveniami, ktoré v dovolacom konaní nemožno „primerane“ použiť. Podobne nebola ani podľa právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016 (§ 243c OSP v spojení s § 92 ods. 2 OSP) vylúčená možnosť, aby v dovolacom konaní došlo k zmene účastníka (mutatis mutandis sp. zn. 7Cdo/33/2018).

7.4. Vzhľadom na to, že v danom prípade boli splnené procesné predpoklady, aby do konania na miesto žalovanej 5/ C. Y., narodenej I., X. vstúpila A. R., narodená I., Y., najvyšší súd navrhovanú zmenu pripustil.

8. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP) skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie ako neprípustné treba odmietnuť. Odôvodnenie uvedeného záveru je uvedené v nasledujúcich bodoch.

9. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP), preto neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

10. V danom prípade žalobcovia, okrem iného, namietali vadu zmätočnosti konania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10.1. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

11. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP je a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11.1. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

12. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (porovnaj sp. zn. 3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017).

13. Z obsahu dovolania vyplýva, že dovolatelia v dovolaní tvrdenú procesnú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP odôvodňovali tým, že súdy nižšej inštancie nevykonali všetky nimi navrhované dôkazy a nesprávne vyhodnotili vykonané dôkazy vedúce k nesprávnym skutkovým zisteniam súdov nižšej inštancie.

14. V súvislosti s námietkou dovolateľov o údajnom pochybení súdov nižšej inštancie v procese dokazovania, je súdna prax najvyššieho súdu jednotná v názore, podľa ktorého nedostatočné zistenie

skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nie je vadou konania v zmysle § 420 písm. f) CSP (porovnaj sp. zn. 1Cdo/41/2017, 2Cdo/232/2017, 3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 7Cdo/11/2017, 8Cdo/187/2017). Súlad tohto právneho názoru s ústavou posudzoval Ústavný súd SR, nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti (II. ÚS 465/2017, III. ÚS 40/2020).

14.1. Právomoc konať o veci, ktorej sa žaloba týka, v sebe obsahuje i právomoc posúdiť to, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). Súd nie je v civilnom sporovom konaní viazaný návrhmi strán na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky nimi navrhované dôkazy. Súd nižšej inštancie neboli povinné vykonať všetky navrhnuté dôkazy, lebo rozhodovanie o tom, ktoré dôkazy budú vykonané, patrí výlučne súdu, a nie stranám (§ 185 ods. 1 CSP). Ak sa súd rozhodne, že určité dôkazy nevykoná (napr. preto, že sú podľa jeho názoru pre vec nevýznamné alebo nadbytočné) alebo vykoná iné dôkazy na zistenie rozhodujúcich skutočností, nemožno to považovať za vadu zmätočnosti (viď R 125/1999). Procesnému právu strany sporu navrhovať dôkazy zodpovedá povinnosť súdu nielen o vznesených návrhoch (a dôkazoch) rozhodnúť, ale tiež pokiaľ im nevyhoví, vo svojom rozhodnutí odôvodniť, prečo, z akých dôvodov tak neurobil.

14.2. Hodnotenie dôkazov je činnosť súdu, pri ktorej hodnotí vykonané dôkazy z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie. Aktuálna procesná právna úprava vychádza (rovnako ako právna úprava Občianskeho súdneho poriadku účinná do 30. júna 2016) zo zásady voľného hodnotenia dôkazov, vyplývajúcej z ústavného princípu nezávislosti súdov. Táto zásada, vychádzajúca z čl. 15 základných princípov Civilného sporového poriadku a normatívne rozvinutá v § 191 ods. 1 CSP znamená, že záver, ktorý si sudca z vykonaných dôkazov urobí, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Postup sudcu ale neznamená, že sudca nie je viazaný ústavnými princípmi predvídateľnosti a zákonnosti rozhodnutia. Naopak, konečné meritórne rozhodnutie musí vykazovať logickú, funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania (v podrobnostiach pozri Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. Beck, 2016, 1540 s., str. 729). V prípade nesprávneho hodnotenia dôkazov nejde o dôvod zakladajúci prípustnosť dovolania podľa § 237 OSP (viď R 42/1993), resp. § 420 písm. f) CSP. Porušením práva na spravodlivý proces nie je iné hodnotenie vykonaných dôkazov súdom ako sú predstavy strany, resp. strán sporu.

14.3. Pochybnosti, resp. námietky dovolateľov o tom, či súd správne vyhodnotil dôkazy a zistil skutkové okolnosti, a aký záver z nich vyvodil v súlade so zásadou voľného hodnotenia dôkazov (t. j. ohľadom existencie konfiškačného rozhodnutia viažuceho sa s osobou právneho predchodcu žalobcov a s tým súvisiaceho prechodu vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam právneho predchodcu žalobcov na štát, resp. ne/stotožnením osoby právneho predchodcu žalobcov), predstavujú námietky voči skutkovým záverom súdu (konkrétne spôsobu vyhodnotenia dôkazov súdom), ktoré ale dovolací súd nie je oprávnený preskúmať, pretože v zmysle § 442 CSP je viazaný skutkovým stavom, z ktorého vychádzal odvolací súd potvrdzujúci rozhodnutie súdu prvej inštancie. Dovolací súd nie je treťou inštanciou, a preto sa ním nemožno domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižšej inštancie a ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Inými slovami, na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorého prieskum skutkových zistení nespočíva v prehľadovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porovnaj I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.), a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak tieto vady dovolací súd v súdnej veci nezistil.

14.4. Podľa názoru dovolacieho súdu doposiaľ vykonané dokazovanie dostatočne odôvodňuje skutkové i

právne závery prijaté súdmi nižšej inštancie (súdom prvej inštancie, aj súdom odvolacím). V súdnom spore dovolací súd nezistil v postupe súdov nižších inšancií pochybenia alebo vady v procese dokazovania a jeho hodnotenia predstavujúce porušenie práva žalobcov na spravodlivé súdne konanie.

15. Pokiaľ dovolatelia argumentovali v rámci námietok k dokazovaniu, že nemôže byť na škodu žalobcov, že neexistujú relevantné záznamy máp katastrálnych území z daného obdobia, nakoľko nebolo povinnosťou žalobcov, ani ich právnych predchodcov, takéto záznamy viesť, evidovať, ani uchovávať, ale naopak, šlo o kompetencie štátnych orgánov, resp. úradov, dovolací súd uvádza, že ide o nepodložené subjektívne závery dovolateľov nevyplyvajúce z obsahu spisu, ani odôvodnenia rozhodnutí súdov nižšej inštancie. Pokiaľ aj odvolací súd konštatoval, že „Samotní žalobcovia uviedli, že sa na rôznych orgánoch, úradoch a inštitúciách snažili získať historické dokumenty (napr. mapy, na ktorých by boli zaznamenané katastrálne územia obcí aktuálne v roku 1948), avšak bezúspešne.“ a z uvedeného dovolatelia vyvodzovali eventuálne zhoršenie ich postavenia, podľa dovolacieho súdu v danom prípade nemožno pristúpiť na dovolateľmi podsúvaný subjektívny záver o odopretí prístupu k spravodlivosti z dôvodu nemožnosti predložiť záznamy máp katastrálnych území, pretože v prípade, ak súd poukázal na snahu žalobcov o získanie starších dokumentov a možnosť predložiť ich do súdneho konania, upozornil tým nepriamo na skutočnosť, že dôkazné bremeno a aj bremeno tvrdenia znáša ten, kto tvrdí určité skutočnosti. Ak súd upozornil na zákonnú možnosť, resp. oprávnenie žalobcov (pánov sporu - dominus litis) predkladať dôkazy, nevyjadril tým možnosť zhoršenia postavenia žalobcov, pretože tým (vopred) nevylúčil zároveň vykonanie iných dôkazov - historických dokumentov, ktoré však žalobcovia nepredložili. Dovolací súd sa preto nemohol stotožniť so subjektívnymi tvrdeniami dovolateľov, pretože dovolatelia nimi len vyjadrili svoju nespokojnosť s výsledkom sporu v ich neprospech, ktorá ale nepostačuje na založenie vady konania v zmysle § 420 písm. f) CSP.

16. Zhrnúc vyššie uvedené dovolací súd uzatvára, že dovolatelia neopodstatnene namietali nesprávny procesný postup súdov nižšej inštancie, ktorý mal znemožniť uskutočňovanie ich procesných práv v takej miere, že by došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP). Keďže prípustnosť dovolania nemožno vyvodiť z § 420 písm. f) CSP, dovolací súd považuje dovolanie v tejto časti za neprípustné podľa § 447 písm. c) CSP.

17. Žalobcovia prípustnosť podaného dovolania vyvodili aj z nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP s poukazom na odklon od rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/110/2000 a ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 63/09.

17.1. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

17.2. Pre všetky tri procesné situácie, v ktorých § 421 ods. 1 CSP pripúšťa dovolanie, má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“ a to, ako dovolateľ túto otázku zadefinuje a špecifikuje v dovolaní. Otázkou relevantnou z hľadiska § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková), ktorá musí mať zreteľné charakteristické znaky. Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. V prípade dovolania podaného v zmysle tohto ustanovenia je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, o ktorú z možností uvedených v § 421 ods. 1 písm. a) až c) CSP ide, teda z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania (porovnaj napr. sp. zn. 1Cdo/126/2017, 2Cdo/225/2016,

3Cdo/235/2016, 4Cdo/89/2017, 5Cdo/12/2017, 7Cdo/20/2017, 8Cdo/73/2017).

17.3. Ak dovolací súd má riešiť právnu otázku, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od rozhodovacej praxe najvyššieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP), tak v zmysle vyššie citovaných zákonných ustanovení je povinnosťou dovolateľa ako procesnej strany a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom, uviesť ako ju riešil odvolací súd, b) uviesť ako mala byť táto otázka správne riešená (viď uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/146/2017 z 22. februára 2018) a c) uviesť rozhodnutia dovolacieho súdu, od ktorých sa mal odvolací súd odkloniť.

18. Pred posúdením samotného „vyriešenia právnej otázky“ (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP) dovolací súd zdôrazňuje, že správnosť súdmi riešených skutkových otázok nemôže byť v dovolacom konaní podrobená meritórnemu prieskumu, lebo dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP); skutková okolnosť (t. j. skutková otázka, resp. riešenie skutkovej otázky) z hľadiska § 421 ods. 1 CSP je irelevantná.

18.1. Riešenie skutkovej otázky (quaestio facti) je v civilnom sporovom konaní spojené s obstarávaním skutkových poznatkov súdu v procese dokazovania. Na rozdiel od toho riešenie právnej otázky (quaestio iuris) prebieha v procese právneho posudzovania vecí, pri ktorom súd uvažuje o určitej právnej norme, jej aplikácie na podklade skutkových zistení (napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/218/2017, 3Cdo/150/2017, 4Cdo/7/2018, 4Cdo/32/2018, 7Cdo/99/2018).

19. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP musí byť procesnou stranou vymedzená v dovolaní jasným, určitým, zrozumiteľným spôsobom, ktorý umožňuje posúdiť prípustnosť (prípadne aj dôvodnosť) dovolania. V prípade absencie náležitého vymedzenia právnej otázky najvyšší súd nemôže pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili/neriešili prvoinštančný a odvolací súd.

20. Dovolací súd sa preto najskôr zaoberal tým, či sú splnené tieto predpoklady prípustnosti dovolania, a to najmä z hľadiska, či žalobcovia v podanom dovolaní vôbec nastolili právnu otázku, resp. nimi nastolená právna otázka je taká otázka, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie dovolacieho súdu.

21. Vychádzajúc z vyššie uvedeného, posudzujúc dovolanie v rozumnej miere podľa jeho obsahu (§ 124 CSP) a v snahe autenticky porozumieť jeho textu ako celku (viď nálež ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 15/2021 z 25. mája 2021 alebo jeho nálež sp. zn. I. ÚS 336/2019 z 9. júna 2020) dospel dovolací súd k záveru, že sami dovolatelia k dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP neformulovali zákonným spôsobom v rámci svojich námietok žiadnu právnu otázku a zároveň z argumentácie dovolateľov nie je možné žiadnu právnu otázku odvodiť, pretože dovolatelia len bez ďalšieho uviedli, že zo správnych skutkových záverov bol vyodený nesprávny právny záver, a to ohľadom existencie konfiškačného rozhodnutia viažuceho sa s osobou právneho predchodcu žalobcov a s tým súvisiaceho prechodu vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam právneho predchodcu žalobcov na štát, čo však nezodpovedá zákonnému vymedzeniu dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP a § 432 CSP.

21.1. Námietky dovolateľov v súvislosti s dovolacím dôvodom v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP sú formulované všeobecne bez náležitého odôvodnenia a jasného a určitého vymedzenia právnej otázky (viď bod 19. tohto rozhodnutia) a uvedenia právneho posúdenia vecí, ktoré pokladajú za nesprávne a bez uvedenia, v čom spočíva nesprávnosť tohto posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP). Dovolatelia v danom prípade vymedzili iba všeobecnú charakteristiku nesprávností, ku ktorým došlo podľa ich názoru v konaní pred odvolacím súdom, aj súdom prvej inštancie. Sama polemika s právnymi závermi dovolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika prístupu dovolacieho súdu k vykonanému dokazovaniu/hodnoteniu dôkazov, či právnemu posudzovaniu vecí významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v ustanovení § 421 ods. 1 CSP.

21.2. V námietkach dovolateľov ide dokonca o otázky týkajúce sa skutkových okolností. Dovolatelia

preto nesprávne právne posúdenie vecí odôvodňujú spochybnením skutkových zistení, k u ktorým dospeli sudy nižších inšancií v súvislosti s „existenciou konfiškačného rozhodnutia“. Dovolací súd zdôrazňuje, že v dovolaní nastolené otázky, ktoré majú skutkovú (nie právnu) povahu, nemôžu byť relevantné z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a) CSP a nemôžu viesť k založeniu prípustnosti dovolania v zmysle tohto ustanovenia.

21.3. Pokiaľ dovolatelia v rámci dovolania poukázali na rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 63/09-27 z 26. mája 2009, od ktorého sa mal odvolací súd odkloniť, toto nenapĺňa pojem ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu (R 83/2018).

21.4. Dovolatelia v rámci dovolania tiež poukázali na rozhodnutie sp. zn. 5Cdo/110/2000, od ktorého sa mal odvolací súd odkloniť, v ktorom najvyšší súd zdôrazňoval, že konfiškácia nastávala ex lege až po splnení zákonných podmienok, medzi ktoré patrilo právoplatné správne rozhodnutie príslušného orgánu. K dovolateľmi uvedenému rozhodnutiu dovolací súd ale upozorňuje, že toto rozhodnutie (sp. zn. 5Cdo/110/2000) nie je rozporné s dovolateľmi napadnutým rozhodnutím dovolacieho súdu, ktorý uviedol: „(...) odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie poukazuje na to, že SPF ako zástupca žalovaných v 1. až 4. rade jednoznačne preukázal, že konfiškačná komisia v sídle ONV v D. vydala rozhodnutie č. 36/21/1946 z 27. 11. 1946, ktorým rozhodla, že R. H., nar. XXXX v G. je obyvateľ H. a treba ho považovať za osobu národnosti H. podľa § 1 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 104/1945 v znení čl. I nariadenia č. 64/1946 Sb. n. SNR. Na základe tohto rozhodnutia považuje sa pôdohospodársky majetok v rozsahu nariadenia č. 104/1945 Sb. n. SNR patriaci vlastníckym právom R. H. za konfiškovaný ku dňu 01. 03. 1945 a to bez ohľadu na to, v ktorom katastrálnom území Slovenska sa tento majetok nachádza. Teda rozhodnutiami Konfiškačnej komisie Okresného národného výboru v D. došlo ku konfiškácii majetku, na základe ktorého štát originálnym spôsobom nadobudol vlastníctvo k majetku osôb postihnutých konfiškáciou, v tomto prípade k poľnohospodárskym nehnuteľnostiam právneho predchodcu žalobcov.“ (bod 27. odôvodnenia rozhodnutia dovolacieho súdu). Inými slovami, v posudzovanej veci odvolací, ani okresný súd z vykonaného dokazovania nemali za preukázané, že konfiškácia prebehla bez rozhodnutia príslušného orgánu. Preto možno naopak uviesť, že dovolaním napádané rozhodnutie dovolacieho súdu je súladné s rozhodnutím najvyššieho súdu, na ktoré dovolatelia poukazovali.

21.5. Na základe uvedeného nemôže najvyšší súd pristúpiť k posúdeniu prípustnosti dovolania a v súvislosti s tým „suplovať“ aktivitu dovolateľov; v opačnom prípade by dovolací súd uskutočnil procesne neprípustný, bezbrehý dovolací prieskum priečiaci sa účelu ustanovenia § 421 ods. 1 CSP. Je tak nepochybné, že v dovolaní absentuje zákonom požadovaná náležitosť - dovolacie dôvody v ňom nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 432 CSP. Absenciu uvedeného považuje CSP za dôvod pre odmietnutie dovolania pre neprípustnosť, preto dovolací súd dovolanie žalobcov v tejto časti ako neprípustné odmietol podľa § 447 písm. f) CSP.

22. Výrok o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP), avšak v danej veci dodáva, že v dovolacom konaní žalovaným 1/ až 4/ vznikol zásadne nárok na náhradu trov dovolacieho konania v zmysle § 453 ods. 1 s použitím § 255 ods. 1 CSP s tým, že o výške náhrady trov konania v zmysle § 262 ods. 2 CSP by mal rozhodnúť súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením.

22.1. Z obsahu spisu ale vyplýva, že v danom prípade boli žalovaní 1/ až 4/ v dovolacom konaní pasívni, nevykonali žiaden procesný úkon, náhradu trov konania si neuplatnili a podľa obsahu spisu im ani žiadne trovy v dovolacom konaní nevznikli.

22.2. Podľa R 72/2018 ak podľa obsahu spisu strane v konaní žiadne trovy nevznikli, je v súlade s čl. 17 základných princípov Civilného sporového poriadku, zakotvujúcim procesnú ekonomiu, rozhodnúť priamo tak, že sa jej náhrada trov konania nepriznáva.

22.3. Na základe uvedeného v súlade so svojou judikatúrou dovolací súd rozhodol o trovách konania

tak, že žalovaným 1/ až 4/ nárok na ich náhradu nepriznal (R 72/2018).

23. Pôvodná žalovaná 5/ C. Y. bola aktívna a k dovolaniu sa písomne vyjadrila s uplatnením trov konania, v dovolacom konaní bola úspešná, preto jej dovolací súd na základe ustanovenia § 453 ods. 1 s použitím § 255 ods. 1 CSP priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania voči žalobcom 1/ a 2/ v plnom rozsahu. Pôvodne intervenientka A. R. (teraz žalovaná 5/) bola síce aktívna a k dovolaniu sa písomne vyjadrila, avšak vzhľadom na skutočnosť, že si neuplatnila náhradu trov dovolacieho konania, dovolací súd priznal náhradu trov len pôvodnej žalovanej 5/ C. Y..

24. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.